

DE OORLOG, 18 augustus 1914

[DE TIJD, No. 20360]

[Dinsdag 18 Augustus 1914]

Inhoudsopgave 18 augustus 1914

[DE TIJD, No. 20360]	1
DE OORLOG.	2
TELEGRAMMEN.	2
DE VERWOESTING VAN VISÉ.	2
DE FORTEN VAN LUIK GENOMEN. — DE TOESTAND TE LUIK. — INTERVIEW VAN Mgr. RUTTEN.	4
Gevecht tusschen Luik en Brussel.	6
Verwoesting van 's Gravenvoeren.	6
Fransch-Duitsche gevechten.	7
Oorlogstijdingen.	7
Inschrijving van vreemde schepen.	7
Engeland en Duitschland in Z.-O. Afrika.	8
EEN SERVISCH BERICHT.	8
De Polen en Rusland.	8
De val van Luik.	8
BUITENLAND.	8
DE ALGEMEENE TOESTAND.	8
OORLOGSBERICHTEN.	9
EEN VON BULOW GESNEUVELD.	9
GEMENGDE BERICHTEN.	9
Kardinaal Bourne te Mill-Hill.	9
Vergissingen.	9
Minister Grey over den oorlog.	9
Herleefde godsdienstzin in het Duitsche Diaspora-gebied.	10
BINNENLAND.	10
Leugenberichten in buitenlandsche dagbladen.	10
DE OORLOG.	11
Duitsche gruwelen en Fransche successen.	11
Teruggeroepen.	11
Japans ultimatum en de Ver. Staten.	11
De oogst in Duitschland.	11
Een Fransche overwinning.	11
Oostenrijk en Montenegro.	11
Keizer Wilhelm naar het oorlogstooneel.	12
Laatste Berichten.	12
Geen militair geworden — diplomaat gebleven.	12
De "U. 15".	12
De Engelschen in Frankrijk.	12
DE OORLOG.	12
Een nieuw verzoek van Duitschland en een nieuwe weigering van België.	12
De verdediging van Brussel.	13
Brussel en Antwerpen in gevaar?	13
Het "geheim van Luik".	13
Fransche successen.	14
Nog eens: de positie van Italië.	14
De Tsaar en de Joden in Rusland.	14
Duitschland waarschuwt Rusland.	15
Een Oostenrijksch bericht.	15
Een overdreven bericht.	15
Japan's oorlogsactie.	15
ALLERLEI OORLOGSBERICHTEN.	15
DE PERS OP HET OORLOGSVELD IN BELGIË.	15
FRANSCH-BELGISCH VRIENDSCHAPSUITINGEN.	16
OOSTENRIJKERS IN DEN ELZAS.	16
DE HERTOG VAN ORLEANS EN DE OORLOG.	16
GEMENGDE BERICHTEN.	16
De Duitsche sociaal-democraten en de oorlog.	16
De oorlog en vreemde woorden.	16
Koning-soldaat.	16
WOEKER.	17

HOE VALSCHE GERUCHTEN VERSPREID WORDEN.	17
HAVEN VAN SOUTHAMPTON GESLOTEN.	17
VERKEER VAN NEDERLANDERS MET DUITSCHLAND.	17
DE BATAVIER-LIJN.	17
VAN DE GRENS.	17
Zijn schip verloren.	17
Ter waarschuwing.	18
LANDBOUW.	18
Uitvoer naar Duitschland.	18
Mislukt.	18

5

DE OORLOG.

10 **De verwoesting van Visé. – De Eerw. Zusters vluchten met het Allerheiligste. – De forten van Luik gevallen. – Onze oorlogscorrespondent te Luik. – Interview van Mgr. Rutten. -- Fransch-Duitsche gevechten. – Drie Oostenrijksche regimenten vernietigd.**

TELEGRAMMEN.

DE VERWOESTING VAN VISÉ.

15 MAASTRICHT, 16 Augustus. (Van onzen Oorlogscorrespondent M. Vertraagd en vermoedelijk door de censuur opgehouden). Toen ik vanmorgen uit Luik terugkeerde, stond geheel Visé in vlammen. Geen huis is gespaard. Van morgen om 6 uur deden de Duitschers het stadje op verschillende plaatsen ontbranden op de beschuldiging, dat de inwoners gisterenavond weer op de Duitse troepen geschoten zouden hebben. De mannen werden weggeleid om gefusilleerd te worden en slechts weinige konden vluchten. Vrouwen en kinderen werden weggedreven. Andere werden in de woningen vastgebonden en kwamen zoo in de vlammen om. Oude mensen konden ze veelal niet meer verlaten en lagen jammerlijk ten gronde in de straten, die aan weerszijden van een vuurzee omgeven waren. Kinderen negeerden de vlammen en liepen den dood te gemoet, luid gillende om hun ouders. Duitse soldaten maakten zich aan afschuwelijke plunderingen schuldig. Alles, wat het vuur straks toch vernielen zou, wierpen zij stuk in alle richtingen en haalden weg uit de winkels, wat ze gebruiken konden. Hieronder behoorden vooral flesschen wijn, jenever enz. Velen hunner zwierven met geladen geweer half dronken rond. 't Was een beestachtig gezicht. Bijna twee uur lang heb ik die ontzaglijke vernieling aangezien, doch ten slotte werd ik verdreven door de ondragelijke hitte en den verstikkenden rook. Alle vrouwen en kinderen vluchtten half krankzinnig en meer dood dan levend in de richting van Maastricht. De zeereerwaarde deken, de zusterkens en de burgemeester zijn weggevoerd. Waarschijnlijk ter dood, daar ze dienst deden als gijzelaars. Geen pen zal ooit mogen beschrijven, wat ik daar aan gruwelen gezien heb, en een deel van mijn leven wilde ik geven, als ik zoo iets nooit had behoeven te aanschouwen.

40 MAASTRICHT, 18 Aug. (Van onzen Maastrichtschen correspondent) In Maastricht doen vele niet te controleeren geruchten de ronde over hetgeen de aanleidende oorzaak zoude geweest zijn van den ontzettenden nacht, dien Visé heeft beleefd van 15 op 16 Augustus. Zoo wordt verteld, dat dronken Duitse soldaten op hun eigen officieren zouden geschoten hebben en daarna de schuld den Belgischen bewoners hadden gegeven. Weer anderen houden vol, dat geen der bewoners van Visé een schot heeft gelost op de Duitschers; nog anderen beweren, dat de Visénaars hun waterputten zouden hebben vergiftigd. Verder wordt het gerucht geventileerd, dat Belgische vluchtelingen, in de 45 Hollandsche grensdorpen neergestreken, 's nachts in de bosschen kruipen en dan van Belgischen – Duitschen – bodem de voorbijtrekkende Duitse troepen verraderlijk beschieten. Nog veel meer praatjes doen opgeld, waaruit blijkt, welk hoogtepunt bij velen wellicht de fantasie heeft bereikt en hoe moeilijk het is, de waarheid van het verzinsel – soms met opzet – te onderscheiden. Eene grensstad als Maastricht, die den 50 kruitdamp ruikt, en het oorlogsbloed ziet vloeien, zou zeer wijs en verstandig doen, indien zij haar fantasie-materiaal voor tijd en wijle bracht naar de Bank van Leening. – In vreedestijd kunnen fantastische berichten reeds tot allerlei mogelijke onaangenaamheden leiden; in oorlogstijd is voorzichtigheid in het doen van uitingen, het sympathiseeren met deze of gene nationaliteit in het openbaar zeer onkiesch. 55 Dezulken nemen de waarschuwing ter harte van den burgemeester, die reeds voor weken deed bekend maken, dat de burgers van Maastricht zich hebben te onthouden van het uiten van sympathie of antipathie met welke natie dan ook. Als de fantasie bij velen eens kon gekortwiekt worden, zou veler onrust worden weggenomen, en zouden de 60 gemoederen weer, op de normaal-temperatuur gebracht worden. De tijden zijn, helaas! te ernstig om zich met allerlei nietszeggende of niet te controleren praatjes in te

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 augustus 1914

laten. Ons aller aandacht blijve in hoofdzaak gevestigd op de ongerepte handhaving
onzer neutraliteit.

65 MAASTRICHT, 18 Aug. (Van een bijzonderen correspondent). Het was een verschrikkelijke
nacht, van 15 op 16 Augustus te Visé. Er werd gevuid en getierd als op het slagveld.
Een paar dagen te voren waren de Eerw. Overste van het klooster der Soeurs de Notre
Dame (moederhuis te Namen, stichteres de zalige mère Julie Billiard) en een zuster
uit de gijzeling ontslagen. Ze hadden haar driedaagsche gevangenschap gedeeld met den
70 zeereerw. heer J. Lemmens, deken, en den burgemeester. Dezen werden niet in vrijheid
gesteld. Voor de Z. E. heer deken in gijzeling werd gesteld, bracht hij uit de
parochiekerk, waarvan thans slechts puinhoopen resten, het Allerheiligste naar het
klooster der zusters. Daar werd het Allerheiligste geplaatst in het tabernakel. De
Zusters werden tijdens haar gevangenschap bewaakt in het Duitse kamp in een
hofstede. De Duitse bewaking was uiterst voorkomend. Haar gevangenschap werd
75 gerechtvaardigd (!) met de mededeeling, dat wellicht van uit het klooster zou kunnen
worden geseind met de Luiker forten. Het klooster werd nu en dan door de Duitsers
bespionneerd. Kapelaan Trois fontaine bracht het Allerheiligste weer van de kapel der
zusters naar een schoollokaal, dat ingericht werd als bedehuis voor de parochianen.
Zondag zou de kapelaan in de geïmproviseerde kerk de H. Mis lezen, doch het gebouw
80 brandde Zondagnacht af. De priester wist het H. Sacrament nog tijdig te redden en
bracht het Allerheiligste weer in de zusterskapel terug. Zondagmorgen werd ook voor
de parochianen in het klooster de H. Mis gelezen. In het vroege morgenuur hadden de
Zusters, die den heelen nacht niet hadden durven slapen, doch om kracht en sterkte in
de kapel bij het Allerheiligste hadden gebeden, allen gecommuniceerd. Om circa 9 uur
85 begaf de overste van het klooster zich naar den Duitschen commandant, vergezeld door
een der zusters, hem vragende, wat met het klooster zou geschieden. De Zusters kregen
een brief mee, waarin te lezen stond, dat het klooster niet mocht geplunderd worden.
Dezen brief plakten de zusters aan. Doch om 10 uur stonden de huizen om en bij het
klooster in de vlammen, en toen achtten de Zusters het raadzaam te vluchten. Belast
90 en beladen kwamen ze allen na een langen weg te Eijsden aan en vertrokken daarna naar
Maastricht. Zuster Claudine droeg het Allerheiligste, dat door den Z. E. heer Joosten
in de parochiekerk te Wijk-Maastricht is overgebracht. Later vernamen de zusters nog
van de vluchtelingen, dat het klooster in volle vuur stond.

95 MAASTRICHT, 17 Aug. (Van onzen Maastrichtschen correspondent.) Hedenmiddag zijn circa
250 mannen, vrouwen en kinderen uit het brandende Visé te Maastricht per trein uit
Eijsden aangekomen. Ze zijn ondergebracht in de Rijkskweekschool en werden rijkelijk
onthaald. Vele Maastrichtsche burgers lieten vrijelijk hun tranen vloeien bij den
doortocht der vluchtelingen door de stad. Thans bevinden zich hier circa 400
100 Belgische vluchtelingen ter verpleging. De correspondent van "De Telegraaf" schrijft
naar aanleiding der verwoesting van Visé: "Wat nu de beweringen der inwoners van Visé
betreft, dat door hen niet geschoten zou zijn, ik geloof dit niet geheel. Weliswaar
zullen de meesten dit te goeder trouw en naar eerlijke overtuiging mededelen, maar ik
heb met eigen oogen vluchtelingen gezien, die geweren droegen, in papieren en lompen
105 gewikkeld, waarmede zij langs omwegen het Hollandsche grondgebied binnengeslopen
waren, hetgeen bewijst, dat zij niet alle wapens hadden ingeleverd, zooals het
Duitse consigne had voorgeschreven." Omtrent 't voorgevallene te Visé werd aan den
"Limburger Koerier" het volgende door vluchtelingen medegedeeld: Het was
Zaterdagavond een heele drukte in de stad; er was een nieuwe troep soldaten gekomen,
110 die moest worden ingekwartierd. Om half tien was het vrij rustig op de straten. Doch
kort daarna werd er hevig geweervuur gehoord. De Duitsers beweerden, dat er door de
burgers op hen geschoten was, doch dat is onmogelijk, beweerde eene vluchteling,
want vóór enkele dagen waren alle vuurwapenen op bevel van den Duitschen commandant
ingeleverd. Bij den dokter Hardy, onzen buurman, aldus vervolgde de vluchteling,
115 hoorde ik reeds de ruiten inslaan, en zijn huis werd in brand gestoken. "Heraus,
heraus, heraus", klonken de woeste kreten der Duitsers. Mijn man, zoon en dochter
lagen reeds te bed. Ik ging in mijn nachtkleeren naar beneden. Daar ontmoette ik een
officier. "Ah, Sie sind ein Weib, da ist geschossen." "En ik verbind overdag uwe
gewonden in Sint Hadelin en ik zou 's nachts schieten?" waagde ik op te merken. Wij
120 werden allen naar buiten gesleept; de Duitsers schreeuwden: "Wir müssen die Männer
haben." Toen we op straat kwamen, zagen we verschrikkelijke tooneelen; de huizen
werden met bijlen bewerkt; deuren en ramen werden ingeslagen. Het spektakel duurde
tot den vroegen morgen, den heelen langen nacht door. Vele Duitse soldaten waren
dronken. De mannen en jongelingen zijn allen gearresteerd en werden naar Aken
125 vervoerd. De vrouwen en kinderen kregen aanzegging binnen 2 uur de stad te verlaten;
hun zou geen leed geschieden. In den loop van den dag zijn nog vele vrouwen en

130 kinderen in Sint Hadelin gekomen: daar speelden zich hartverscheurende tooneelen af. Omtrent de uitzetting der Eerw. Soeurs de Notre Dame vernemen we het volgende: Om half elf hoorden de zusters een hevig geweervuur. Een der zusters ging naar den Duitschen commandant. Onderweg zag ze vele dronken soldaten. De zuster kreeg de verzekering, dat het klooster niet zou worden verbrand; de commandant schreef op een papier, dat op de deur van het klooster geplakt werd: "Dieses Haus muss verschont bleiben von Plunderer". En toch is het geheele klooster in brand gestoken. Een der zusters, benevens de Eerw. overste, had vier dagen in gijzeling doorgebracht. De 135 zusters hebben den weg van Visé naar Eysden te voet afgelegd, dragende wat ze hadden kunnen medenemen. Een der zusters had vóór vier weken een been gebroken; ze was van een ladder gevallen. Een andere zuster had het Allerheiligste uit het kapel gehaald en wist het Lichaam en Bloed van Christus veilig in Maastricht te brengen. De zusters, waaronder reeds vele bejaarde, hebben te Maastricht onderdak gevonden bij de 140 Franciscanessen te Wijk; in de kapel werd het Allerheiligste gebracht en later door den Z. E. heer Joosten, pastoor-deken, naar de parochiekerk.

DE FORTEN VAN LUIK GENOMEN. — DE TOESTAND TE LUIK. — INTERVIEW VAN Mgr. RUTTEN.

145 LUIK, 15 Aug. (Vertraagde correspondentie van onzen oorlogscorrespondent M.) Ik seinde u van de week reeds, dat ik nog niet geloofde aan een elk oogenblik te verwachten beslissenden slag en de geschiedenis heeft me reeds gelijk gegeven. Ik noemde u immers reeds van veel meer belang op het oogenblik den strijd om de forten, in het bijzonder, die van Pontisse en Lierce, omdat deze de Duitschers ten zeerste 150 hinderden in hun overtocht over de Maas, wat nog door duizenden geschieden moet, die aan den rechteroever liggen. Ook seinde ik u reeds, dat de Duitschers besloten hadden, die twee forten tot elken prijs te nemen. Nu, wat Pontisse betreft zijn ze er in geslaagd, maar de prijs was wel zeer hoog. Duizenden manschappen hebben ze er gelaten. En ondanks de honderden doden, die ze er lieten, zagen ze toch nog geen kans het fort te nemen. Welnu, dan werden alle inwoners uit het nabijgelegen dorp 155 Vivignes gehaald en oopen gedreven naar het fort, gevolgd door de Deutsche troepen. Daarvoor verstomden de kanonnen. Dan moesten de pastoor en 12 notabelen nog verder gaan en het fort betreden om te verhinderen, dat de Belgen den gedynamieteerden grond zouden doen springen. Zoo is het fort Pontisse genomen. Vanmorgen heb ik 't dorp Vivignes bezocht en vond er in vele gezinnen vrouwen en zelfs mannen te bed, ziek van 160 de angsten, die ze hadden uitgestaan. Uit 44 woningen steeg de rook, veroorzaakt door het vuur, dat de Duitschers er gistermiddag in deden ontvlammen. Er zou weer een schot op de Duitschers gevallen zijn, door een burger gelost, maar niemand weet er iets van en ieder bezweert mij, dat niemand van dit dorp tot zoo iets in staat is. Voor ik echter aan dit dorp kwam, had ik gelegenheid, iets bijzonders mee te maken, 165 n.l. de bestorming van het fort Lierce. De heftige kanonnade, welke ik vernam, dreef me even in westelijke richting en ik besteeg daar een bergrug om te trachten uit te vinden, wat er eigenlijk gaande was. In de verte ontwaarde ik nu een rookgloed en mijn kaartje van de stelling Luik nagaande, bemerkte ik, dat het om het bezit van het fort Lierce ging. Daar stapte ik op af, en nog niet ver was ik gegaan, toen ik door 170 mijn kijker een Duitsch kampement bemerkte. In een groot kwartier was ik er in. Op mijn vraag of ik niet een en ander van den strijd mocht bijwonen, werd door de Deutsche officieren geen bezwaar gemaakt; alleen raadden ze me aan, om wat van de gevaarlijke punten vandaan te blijven. Uit het kamp, dat in de laagte lag, zag men tegen een kleine berghoogte op, waarachter dan, op aanzienlijken afstand evenwel, het 175 fort Lierce liggen moest. Op verschillende punten tegen die berghoogte waren ontzaglijke stukken geschut opgesteld, die hun vernietigende granaten in de richting van het fort heenzonden. Ik beklom de hoogte en zocht een eenigszins minder gevaarlijke plaats, op zij van het geschut, plat op den grond zittende, tusschen wat lage struikjes. Wat ik beneden voor me zag, was eenvoudig verschrikkelijk. Daar lagen 180 zeker wel een honderd doden en gewonden verspreid, gevallen van eene afdeeling voetartillerie, die aangewezen scheen, om voorwaarts te dringen en met klein geschut een kleinere hoogte te bezetten, die gelegen was tusschen den berg, waar het grof geschut stond opgesteld, en het fort Lierce. Bij elke poging, om vooruit te rukken, zag ik er tientallen vallen. Enkelen van hen stonden weer op en waren waarschijnlijk 185 slechts door den luchtdruk neergeworpen, anderen bleven liggen. Toen ik dit ontzettend tooneel eenigen tijd had gadeslagen, hoorde ik plotseling een slag, zóó verschrikkelijk, als men zich maar bedenken kan en die zelfs het gedonder van het grof geschut ter zijden van mij nog verre overtrof. Boven het fort hangt dan een zwarte rookdamp, waarin het geheel gehuld wordt en een oogenblik meen ik, dat Lierce 190 geheel vernietigd is. Als ik echter opgestaan en op een Duitschen officier toegelopen ben, vertelt deze me, dat het slechts een gedeeltelijke vernieling is, veroorzaakt waarschijnlijk door een granaat, die diep heeft ingeslagen en een

gedeelte van den gedynamieteerden grond deed ontploffen. Hij zegt me echter tevens, dat het gevaar steeds grooter wordt en raadt me aan om te vertrekken. Niet ongaarne
195 voldoe ik daaraan, want ik begin werkelijk bang te worden. Niet voor het gedonder van het geschut, ook niet voor de neervallende granaten, want 't is of een mensch op het oorlogsterrein geheel verandert en onverschillig tegenover dood en leven gaat staan. Maar ik ben bang, dat men er ten slotte nog niet in slagen zal Lierce te nemen en dan
200 misschien weer een dorp zal leeghalen en de bewoners de richting van het fort uitdrijven. En zoo iets, neen, dat wil ik niet zien, de voorstelling ervan is me al verschrikkelijk genoeg. Als ik weer vertrek, kom ik lange legertrouwen met geschut tegen, waarschijnlijk ook bestemd voor Lierce, om op een ander punt den aanval te openen. De mannen rooken nog hun sigaar en lachen, ongevoelig voor den loerenden
205 dood. Van de verschillende woningen, die ik op mijn verderen weg van Luik heb zien branden, zal ik niet eens meer vertellen. Alleen zag ik nog, dat ook in Herstel en omgeving veel vernield en verbrand is gedurende de bestorming van de forten in de laatste dagen. De overdreven berichten, die de menschen me deden over de stapels Duitsche lijken, voor welke aanduiding ze hun handen maar niet hoog genoeg konden
210 uitstrekken, die berichten zal ik u besparen, doch zeker is, dat de forten duizenden dooden aan de Duitschers gekost hebben. Ik blijk dus wel gelijk gehad te hebben, toen ik u de vorige week reeds berichtte, dat niet de groote beslissende slag reeds toen elk oogenblik zou plaats hebben, zooals de bladen zich lieten berichten, doch wel een beslissende strijd om de forten, die de Duitschers tot elken prijs nemen wilden en
215 moesten. Nog slechts zes waren er in handen der Belgen, toen ik mij Zaterdag en Zondagochtend in Luik en omgeving bevond, doch als de lezer dezen brief onder de oogen krijgt, zullen ook die wel genomen zijn, daar de forten niet bestand blijken tegen het ontzaglijk zware geschut, dat de Duitschers thans hebben aangevoerd en dat het voortrukken van een leger eigenlijk altijd mogelijk is, wanneer men niet let op
220 het aantal slachtoffers, dat er bij valt. Onder die zes forten behoort ook Barclion, dat reeds tot zwijgen gebracht is. In Luik en omgeving heb ik kunnen opmerken, hoe de Duitschers met koortsachtigen ijver verschillende versterkingen aanbrengen en de mogelijkheid zeer goed blijken in te zien, daar ook nog wel eens eene verdedigende houding te moeten aannemen. Het nemen van de forten is voor de Duitschers van het
225 grootste belang geweest. De Duitschers hebben zich nu een weg geschapen, om weer naar hun land te kunnen terugkeeren, wanneer ze in midden-België verslagen mochten worden, terwijl ze in het geval, dat de forten nog in handen der Belgen bleven, bij een nederlaag door die forten in den rug bestookt zouden zijn en dus vrijwel gedwongen over Hollandsch gebied terug te trekken. Nu men dan ook kan aannemen, dat de meeste
230 forten gevallen zijn en de andere dit spoedig eveneens zouden doen, kan men werkelijk elken dag den beslissenden slag in midden-België verwachten. Ontzaglijke troepenmassa's vertrekken nu ook door Luik en vooral over de bruggen (nu weer twee) te Lixhe in die richting. Wat ik daarvan Zondag gezien heb, is enorm. In Luik zelf vond ik nog denzelfden toestand van vóór acht dagen, alleen is alles nog
235 schaarscher en duurder geworden. Elk huisgezin mag b.v. niet meer dan één brood per dag en één kilo aardappelen betrekken. Deze laatste kosten dan nog minstens 20 cent. De Duitsche militairen loopen allen met geladen geweren of pistolen door de stad en vliegmaschinen doorkruisen voortdurend de lucht. Komisch doet het aan te zien, hoe de stadscommandant op alle mogelijke punten en hoeken berichten laat aanplakken, dat de
240 Franschen in den Elzas, Luxemburg enz. een verschrikkelijke nederlaag leden en de Duitschers zooveel duizenden krijgsgevangenen maakten met zooveel kanonnen en zooveel mitrailleuses enz. Volgens die berichten zouden de Russen eigenlijk heelemaal geen krijg met de Duitschers voeren. Zaterdagavond had ik de eer een onderhoud te mogen hebben met Z. D. H. Mgr. Rutten, Bisschop van Luik, wiens woning door Duitsche
245 militairen bewaakt wordt. Daar Luik door het vijandelijke leger is bezet, kan ik uit den aard der zaak moeilijk alle bijzonderheden uit een gehouden vraaggesprek met Mgr. mededeelen. Ik kreeg een diepen indruk van de bewonderenswaardige christelijke waardigheid en overgave aan Gods wil, waarmee de doorluchtige grijsaard het lot verdraagt, dat zijn diocees en vaderland getroffen heeft; niet enkel als katholieke
250 herder, ook als oprechte vaderlander lijdt hij er zichtbaar onder. Monseigneur verhaalde mij, dat de citadel, een oud en gebrekkig vestingwerk, zich Donderdagavond had moeten overgeven. Den daarna volgende Vrijdagochtend te 10 uur, nadat Mgr. met het stadsbestuur en eenige notabelen in beraad was getreden, begaf hij zich met een afvaardiging als parlementair naar de citadel, om te vragen, dat de stad voor een
255 bombardement zou gespaard blijven. Op de beschuldiging, dat burgers op de militairen zouden geschoten hebben, is de afvaardiging gedurende dien dag gevangen gehouden in een vertrek, waar men bedrukt bijeenzat en nogal van den regenachtigen dag en andere omstandigheden te lijden had.

260 Monseigneur erkende echter, dat hij reeds des avonds te halfzeven naar zijn woning had mogen terugkeeren en dat den volgenden dag ook de andere gijzelaars in vrijheid waren gesteld. Zelfs is de Duitsche beleefdheid later zóóver gegaan, dat de commandeerende oppergeneraal in hoogst eigen persoon zijn verontschuldigen aan den Bisschop kwam aanbieden. Eigenaardig was, dat zelfs Monseigneur zich eenigen tijd op een dwaalspoor heeft laten brengen door het te Luik ingeslopen (en door het gebrek 265 aan communicatie lang gehandhaafde) bericht, dat de Duitschers het Hollandsch grondgebied hadden geschonden, en Duitsche gewonden via Maastricht naar Aken werden vervoerd. Ook op mijn beurt heb ik getracht duidelijk te maken, dat zulks absoluut bezijden de waarheid was. De sympathie van Monseigneur voor de Hollanders was zeer groot en hij hoopte, dat zij steeds van den geesel des oorlogs gespaard zouden 270 blijven. 's Morgens van den volgenden dag – ik had maar een paar uur geslapen, daar het kanongebulder me wakker hield – ontmoette ik op de Palace du Marché de gevangen bezetting van het fort Pontisse, onder groote bewaking. Verscheidene vrouwen, die betrekkingen onder haar herkend hadden, waren tot de soldaten toegelaten; driemaal wist ik me onder hen te mengen, maar ook driemaal werd ik er door een officier 275 vandaan gedrongen. Ze bevestigden me de handelwijze van de Duitschers, die de vreedzame bevolking van Vivignes onder de forten gebracht hadden en zoo de overgave bewerkten.

't Was een treurig tooneel, die dappere schare, welke zoolang tegen de overmacht geworsteld had en ontzaglijke verliezen had toegebracht aan de Duitschers, die bij 280 Lixe de Maas passeerden. De groote menigte Luikenaars, die op een afstand van hen stond, was zeer onder den indruk, en toen ze werden weggevoerd, glinsterden de tranen in aller oogen; hoeden, dassen en zakdoeken zwaaiden de lucht door en één kreet, één ontzaglijke galm doorkliefde de lucht: "Au revoir! au revoir!" En onwillekeurig nam ik ook mijn hoed af, wuifde er mede en m'n stem mengde zich in het koor: "Au revoir! 285 au revoir!"

MAASTRICHT, 16 Aug. (Van onzen oorlogscorrespondent. Vertraagd M.) De Belgen hebben nog slechts zes forten in handen, terwijl het fort Barchon tot zwijgen gebracht is. 290 In Luik, waaruit ik vandaag ben teruggekeerd, wordt op verschillende punten zeer zwaar geschut opgesteld, om ook de andere forten nog te nemen. De bestorming van het fort Lierce, die mislukte, woonde ik Zaterdagmorgen bij.

Gevecht tusschen Luik en Brussel.

BRUSSEL, 17 Augustus. (Reuter.) De bladen maken melding van een vrij~belangrijk 295 gevecht, dat Zondag plaats had in de omgeving van Meldert Hongaerde en St. Jean Geest nabij Jodoigne (Jodoigne ligt ten Zuid-Oosten van Brussel.) De Duitschers beproefden vergeefs een charge en leden enorme verliezen. Een Belgisch regiment streed vier uren lang tegen het 18de regiment huzaren, waarbij de Duitschers vele manschappen 300 verloren.

Verwoesting van 's Gravenvoeren.

MAASTRICHT 17 Aug. (Van onzen oorlogscorrespondent. T.) Fouron-le-Comte ('s 305 Gravenvoeren) is grootendeels door de Duitschers vernield. Het dorp geeft een allertreurigst beeld van de oorlogsellende. Ik heb het bezocht en liep straten ver, welke huizen waren vernield, geplunderd of verbrand. Hier en daar nog brandende puinhoopen. Schier geen levende ziel ontmoette ik in het dorp en het dal; ik hoorde slechts het gekakel van enkele ijlings vliedende kippen en het gekabbel van het beekje, dat zijn droeve toonen zingt door de ontredderde streek en in de nabijheid 310 van Visé zijn water in de Maas werpt. Voor een der huizen zaten een paar boerendeerns; ze bleven zoo lang ze konden, de Duitschers hadden heur tot nu geen leed gedaan. Het klooster is ingericht voor de verpleging van zieken en gewonden; hoog wappert de Samaritaansche vlag en een zuster bleef hare beste zorgen geven aan de Duitschers. Ik verliet weer ijlings het dorp, en zag nog, hoe kostbare meubelen 315 waren stuk geslagen, hoe karren waren versplinterd, hoe de puinhoopen ieder oogenblik konden instorten. Ik nam met me een in-treurig beeld van den modernen oorlog, die dorpen en menschen wegvaagt.

BRUSSEL, 17 Aug. (Van onzen Belgischen oorlogscorrespondent.) Het Duitsche leger van den noordelijken Maasoever, welks front zich op het oogenblik uitstrekt van Eghezee 320 over Thienen tot Haelen, schijnt versterkingen te wachten, vóór het tot den beslissenden aanval overgaat. Welke troepenmachten van Belgisch-Fransche-Engelsche zijde er staan tusschen Antwerpen en Namen weet niemand en ik kan noch zou het ooit zeggen, doch de spionnen en de verkenners te land en in de lucht schijnen berichten gebracht te hebben, welke den vijandelijken bevelhebbers tot de grootste

325 voorzichtigheid manen. Ook het gevecht bij Haelen, dat de vorige week plaats greep en
de bezetting van Diest tot doel had, moet voor den Duitschen staf een kleine
vingerwijzing geweest zijn. België kwam zegevierend uit dezen strijd en veroverde
niets minder dan het vaandel van het Doodskoppen-regiment, het keurkorps van
330 legendaire faam. Sinds hebben daar echter slechts onbeteekenende schermutselingen
plaats gehad. Doet plotseling is de front-lijn doorgetrokken van Diest tot Dinant. De
uhlanen-patrouilles verschenen zoowel op den linker als rechter Maasoever al werden
zij op de vlucht gedreven. Te zelfdertijd dat de Duitschers Dinant naderden, kwam het
bericht, dat de Franschen den rechteroever reeds bezet hadden. Te Namen heerschte
335 sinds eene week de meest koortsachtige bedrijvigheid. Duizenden, personeel van de
trams, van de gemeentewerken, burgers en soldaten zijn aan 't werk gezet om de negen
forten in den laatsten staat van verdediging te brengen. Bij de bestorming dezer
vesting, welke door haar hooge ligging alleen reeds zooveel sterker is dan Luik,
mogen de Duitschers een geweldigen tegenstand verwachten. De treinen van Namen naar
340 Dinant liepen gisteren nog slechts tot Godinne. Heden zullen ze waarschijnlijk geheel
stop gezet worden, daar enkele door patrouilles onder vuur genomen zijn. Sedert
Zaterdag reeds ontmoet men vluchtelingen uit den omtrek van Dinant.
Over de vestingwerken van Hoey, die de Duitschers passeerden, kreeg men hier geen
enkel bericht, en over de gevechten, welke sinds Zondag geleverd worden vanaf
Anseremme, even ten Zuiden van Dinant, zijn de tijdingen in gelijke mate schaarsch.
345 Men weet slechts, dat vele bruggen zijn opgeblazen en dat zelfs verschillende
afdielingen, welke den Duitschers het pontonnierswerk te gemakkelijk zouden maken,
gedynamiteerd zijn. Want de Duitschers moeten opnieuw de Maas oversteken en voor de
offensieve partij kon ditmaal geen onvoordeeliger ligging gekozen worden dan de
landstreek tusschen Namen en Dinant, waar de Maas nauw omsloten is door twee
350 heuvelruggen; voor de defensieve partij daarentegengeen voordeeliger. De Maas is
hier het eenige dal; een dergelijke aanvallende overtocht gold altijd als een der
moeilijkste operaties, en op den rechteroever is niet de geringste plaats tot
ontplooiing der strijdkrachten. Zij stuiten onmiddellijk tegen heuvels van
driehonderd meter hoogte, wier dichte bebossching en rotsen uitstekende stellingen
355 biedt voor het Fransche licht geschut, veldhouwitsers en mitrailleuses. De Maas
speelt in dezen oorlog eene eigenaardige en voor Duitschland tot dusverre onheilvolle
rol. Mocht het Keizerrijk dezen oorlog winnen, dan heeft het alle reden om van de
Maas eene grensrivier te maken! Tot dusverre ziet het er echter niet naar uit, dat 't
gebeuren zal. Bij Dinant, waar de Duitschers tot Bouvignes en Spontin de Maas
360 trachtten te passeeren, leden zij eene voorloopige nederlaag. De Franschen gebruikten
denzelfden list als de Belgen te Visé. Troepenmachten, welke bestonden uit de garde-
divisie, de eerste divisie cavalerie, zes bataljons infanterie en twee compagnies
machine-geweren, lieten zij overtrekken en decimeerden ze toen van uit hunne hogere
stellingen. Onder een zeer hevig vuur waren de Duitschers gedwongen opnieuw de Maas
365 over te steken, waarbij honderden verdronken. Een regiment chasseurs à cheval zette
de vluchtelingen na.

Fransch-Duitsche gevechten.

LONDEN, 17 Aug. (Reuter). Het Persbureau maakt bekend, dat de Fransche overwinning
370 bij Dinant officieel wordt bevestigd. De Deutsche troepen, bevattende de ruitery van
de garde en een tweede divisie ruitery, werden gesteund door verscheidene bataljons
infanterie en compagnies met machine-geweren. De Fransche ruitery sloeg hen echter
in groote wanorde op de vlucht. Honderden uhlanen-paarden werden bij de achtervolging
buit gemaakt. Door een nieuwen aanval bij Cirey werden Beiersche troepen door de
375 Franschen geforceerd en tot den terugtocht gedwongen. Sedert 10 Augustus trekken de
Duitschers steeds verder terug.

Oorlogstijdingen.

PARIJS, 17 Augustus. (Reuter.) De "Petit Parisien" verneemt uit Londen, dat Rusland
380 in Konstantinopel vrijen doortocht gevraagd heeft voor de Zwarte-Zee-vloot. De "Petit
Journal" bericht, dat de staat van beleg in Bulgarije ambtelijk is afgekondigd. Naar
de "New York Herald" uit Rome verneemt, zou Italië aan de regeering te Weenen vragen,
de blokkade in Montenegro effectief te maken of op te heffen.

Inschrijving van vreemde schepen.

WASHINGTON, 18 Aug. (Reuter). Een wet, welke aan zekere in den vreemde gebouwde
schepen veroorlooft, te worden ingeschreven in de zeevaart-registers van de
Vereenigde Staten, is door Kamer en Senaat aangenomen.

390 **Engeland en Deutschland in Z.-O. Afrika.**

BERLIJN, 18 Aug. (Reuter). Uit Londen wordt gemeld, dat verleden Donderdag het Engelsche regeerings-stoomschip "Gwendolin" het Duitsche stoomschip "Von Wissmann" op het Njassameer (Z.-O. Afrika, Red.) heeft aangehouden en de machines en het geschut heeft verwoest. De kapitein, een ingenieur en de overige bemanning werden gevangen
395 genomen. Blijkt dit bericht waar, dan zou dit een nieuw bewijs zijn voor de verwerpelijke en kortzichtige Engelsche oorlogsvoering en politiek, welke niet schroomt om zelfs in Binnen-Afrika, waar slechts weinig blanken wonen, aan de inlanders den strijd tusschen Europeesche volken te doen zien en goedkoope lauweren te behalen.

400

EEN SERVISCH BERICHT.

LONDEN, 18 Aug. (Reuter.) De Servische legatie meldt aan Reuter, dat de Oostenrijkers bij Chabatz door de Serviërs verslagen werden en vluchtten. Drie Oostenrijksche regimenten werden geheel vernietigd. De Serviërs maakten 14 kanonnen buit en een
405 grooten voorraad oorlogsmaterieel. Zij vervolgden de Oostenrijkers.

De Polen en Rusland.

WARSCHAU, 17 Augustus. (Reuter). Afgevaardigden van Poolsche politieke partijen zonden aan grootvorst Nicolaas, opperbevelhebber van de Russische legers,
410 telegrammen, waarin zij, na uitdrukking te hebben gegeven van hun diepe ontroering over den oproep van den grootvorst, verklaren: Wij zijn overtuigd, dat het bloed der Poolsche zonen, gelijktijdig vergoten met dat der Russen in den strijd tegen den gemeenschappelijken vijand, de hechte waarborg zal zijn van nieuw leven en het belang zal dienen der beide Slavische volken. Op dezen historischen dag van zulk een voor
415 het Poolsche volk gewichtigen oproep, verlangen wij vurig, dat de Russische wapenen mogen overwinnen en wij verwachten een volkomen triomf van het leger op het slagveld. De Poolsche afgevaardigden verzoeken ten slotte den grootvorst, deze wenschen en hun loyale gezindheid aan den Czaar ter kennis te brengen.

420 **De val van Luik.**

We ontleenen aan een gesprek in het "Dbd. v. Noordbrabant" met een te Breda aangekomen Luikenaar: "De forten van Luik zijn gevallen," zeide de zegsman van het blad. Ik (nl. de journalist!) zeide hem, dat er niets van bekend was van dien val der
425 forten. Toch is 't een feit, antwoordde hij eenvoudig. De telegrammen, vervolgde ik, spreken van de forten Pontisse, Evegnie en Chaudfonfaine - die zouden tot zwijgen zijn gebracht. Maar de andere forten niet. Het fort Loncin b.v., dat de vlakten naar het westen beheerscht, zou nog stand houden. Het fort Toncin is met man en muis in de lucht gevlogen. - Hoe weet gij dat? - Ja, hoe weet gij, dat er een toren op de Bredasche kerk staat. - Wat wilt ge daarmee zeggen? - Dat het een algemeen bekend,
430 feit in Luik is. Gisteren is het fort Loncin met man en muis in de lucht gevlogen. De andere forten zijn ook opgeblazen maar eerst ontruimd. - Is dat ook algemeen bekend in Luik? - Ja. Bovendien, wij hebben de ontploffingen gehoord. Stuk voor stuk. - Is dat nieuws door de Luiksche kranten ook meegedeeld? - In Luik komen geen kranten meer uit. - Kunt gij u op dit punt niet vergissen? Hij werd wat levendig, dat ik zoo
435 twijfelde aan zijn woorden. Hij kwam toch zoo uit Luik. En als iemand het kon weten, dan hij. - Maar er ontstaan zoo dikwijls geruchten, die later weer worden tegengesproken, opperde ik nog. - Dit was een beslist feit, besloot hij. - Waarom zou het dan in Brussel niet bekend zijn gemaakt? - Vlak voor den grooten slag? Om het moreel der troepen neer te slaan? - Maar in Berlijn dan? - Ja, dat weet ik ook niet.
440 Misschien willen de Duitschers geheim houden, dat ze nu met man en macht door Luik kunnen trekken, om niet te verraden, dat ze in Midden-België sterker zijn, dan vermoed wordt.

445 **Men zie verder voor den Oorlogstoestand het Tweede Blad en de Laatste Berichten.**

Amsterdam, 18 Aug. 1914.

BUITENLAND.

DE ALGEMEENE TOESTAND.

Het feit dat keizer Wilhelm naar het oorlogsterrein vertrokken is - of op het punt staat erheen te gaan - wettigt de veronderstelling dat de Duitsche legermacht in haar
450 ontzettend ver zich uitstrekkenden halven-cirkelboog gereed is tot den aanval op de legers der verbondenen. Vóórdat de groote slag begint, heeft de regering te Berlijn tot die te Brussel een tweede verzoek gericht hetwelk men hieronder kan lezen, een verzoek waarop het antwoord der Belgen thans -- in deze voor hen zóóver gevorderde
455 phase van den strijd - niet anders kon luiden dan het dit thans doet. Kort en bondig

wijzen zij Deutschland's voorstel af en verklaren zich solidair met de Franschen en Engelschen; óók de Belgen beschouwen en haten de Duitschers thans als hun doodsvijanden. Zij zullen in den grooten volkerenslag, op het begin waarvan de wereld elken dag met angstige spanning wacht, ongetwijfeld medevechten als leeuwen. Over de positie en de sterkte der Fransche en Britsche troepen, die in België den vijand afwachten, wordt het diepste geheim bewaard. Wij moeten ons voorloopig tevreden stellen met berichten over successen der Franschen in den Elzas. En wie zich vermeien wil in het nauwkeurig nagaan van de lange reeksen berichten die den eenen dag als de zuiverste waarheid verspreid en den volgenden dag als de brutaalste verzinsels tegengesproken worden, kan zich onder dit opzicht te goed doen. Elke partij beziet hare daden en successen door een vergrootglas en verkleint die harer tegenstanders; elke partij, heeft het recht aan hare zijde en ziet het onrecht aan die harer tegenstanders. Wij zullen door het vermelden van dergelijke tegenspraken – tenzij het feiten van beteekenis betreft – en uitingen van nationalisme het geduld der lezers niet dagelijks op de proef stellen, te meer nu wij onder verschillende rubrieken het hoor en wederhoor in voldoende mate hebben toegepast. Twee dingen vallen na den afloop der voorbereidende oorlogsperiode te constateeren: het bewonderenswaardige, alverwinnende doorzettingsvermogen van de Deutsche strijdmacht, die binnen zoo korten tijd een machtige vesting als Luik wist te doen vallen, en – betreurenswaardige buitensporigheden, het gevolg van vertwijfeling, nu eens buiten beschouwing gelaten – de buitengewone heldenmoed, het gloeiende patriotisme en de verrassende strijdvaardigheid van het Belgische leger, waaraan zelfs in de tweede Deutsche nota hulde wordt gebracht. Wat de Franschen – na ruim 40 jaren rust – en de Engelschen op het slagveld vermogen – de wereld ziet het met spanning tegemoet.

OORLOGSBERICHTEN.

EEN VON BULOW GESNEUVELD.

Op de lijst van de bij Luik gesneuvelden komt ook voor de generaal-majoor Karl Ulrich von Bülow, een broeder van den vroegeren Rijkskanselier, prins von Bülow. De oud-kanselier, die van Norderney te Hamburg kwam, vernam daar het gerucht, dat weldra door het departement van oorlog te Berlijn werd bevestigd.

GEMENGDE BERICHTEN.

Kardinaal Bourne te Mill-Hill.

Z. Em. Kardinaal Bourne heeft, met het oog op de aalmoezeniersdiensten, thans voor het Engelsche leger te velde gevorderd, een bezoek gebracht aan de Paters Congregaisten van Sint Jozef te Mill-Hill. Hij werd aldaar plechtig ontvangen in de bibliotheekzaal door den Pater-Generaal der Congregatie en Mgr. Hanlon. De Kardinaal hield een toespraak, waarin hij hoogelijk de Congregatie prees en de diensten, welke zij aan de Kerk bewezen heeft, terwijl hij verzekerde, haar zooveel mogelijk te beschermen. Z. Em. was naar Mill-Hill gekomen ter wijding van altaarsteenen ten gebruike voor de draagbare altaren, welke 35 aalmoezeniers te velde zullen meenemen.

Vergissingen.

Voor de jongste wraakoefening der Duitschers te Visé wordt als oorzaak opgegeven, dat er wederom uit de huizen op soldaten en officieren was geschoten. Zooals men weet wordt dit laatste beslist tegengesproken en wordt het doden van Duitschers toegeschreven aan dronken soldaten van de eigen troepen. Dat er inderdaad vergissingen kunnen plaats hebben, blijkt uit hetgeen de heer Otto Knaap, die zich te Hombourg, een door de Duitschers bezet Belgisch grensplaatsje, bevindt, in de "Eindhovensche Courant" mededeelt. In het plaatsje bevinden zich nog maar 20 Belgen; alle andere bewoners zijn gevlucht. Op zich zelf is het dus niet heel waarschijnlijk, dat die 20 zich tegen de Deutsche bezetting zullen misdragen. De zwager van den hotelhouder van Houtem stond echter bij een automobiel, waarvan een band sprong. Duitsche soldaten dachten, dat hij een revolver had gelost en schoten hem zonder vorm van proces dood. Een vergissing! O, indien er in een Belgisch plaatsje eens een Amsterdamsche Hartjesdag ware geweest... er bleef zeker geen muis leven.

Minister Grey over den oorlog.

Een Amerikaan, de heer Oskar Strauss, had, naar de Londensche correspondent van de "New-York Herald" vermeldt, een onderhoud met den Britschen minister van Buitenl. Zaken sir Edward Grey. De Engelsche minister zou tegenover den heer Strauss zijn diplomatiek zwijgen sedert zijn redevoering in het parlement hebben verbroken en zich hebben uitgelaten over de redenen, die Groot-Britannië noopten, aan den oorlog deel te nemen. Sir Edward verklaarde, dat het in dit geval niet alleen ging om een voldoening aan plechtig aanvaarde tractaatsverplichtingen jegens België en de

bescherming van de neutraliteit van dit land, maar dat het hier ging om de heiligheid van verdragen in het algemeen. Werd daaraan niet de hand gehouden, dan, zoo meende de minister, zouden alle naties terugzinken in een staat van barbaarsheid en alle
525 natiën, niet alleen de oorlogvoerenden, hadden bij die quaestie belang. Het resultaat immers zou anders zijn, dat voortaan geen internationale overeenkomsten meer zouden kunnen worden gesloten, omdat er geen moreele kracht zou zijn om ze te handhaven en de nakoming te verzekeren. Indien Groot-Britannië, uit zelfzuchtige bedoelingen, de
530 Deutsche voorwaarden had aangenomen, en zijn tractaatsverplichtingen ter zijde gesteld, zou de moreele schade voor de beschaafde wereld onberekenbaar zijn.

Herleefde godsdienstzin in het Deutsche Diaspora-gebied.

De Deutsche katholieke pers bevat verblijdende berichten over den herleefden godsdienstzin in de Deutsche diaspora. Een pastoor schrijft: Er wordt algemeen
535 gemobiliseerd, maar bij de katholieken gaat daarmee gepaard de mobilisatie van het geweten. Ook zij, die, vele jaren het geloof hunner jeugd vergaten, worden nu tot ernst gestemd. Daar komen zij aan, de jongelieden, die na het volbrengen hunner schooljaren ver van het ouderlijk huis in dienst zijn getreden. Zelden kwamen zij in de kerk, de aftanden en slechte verbindingen hebben medegewerkt met de vrees voor
540 andersdenkende kameraden. Een dezer jongelui kwam reeds om 5 uur in den morgen heftig aan mijn deur klingelen. Om 8 uur moest hij bij zijn regiment zijn, hij wilde eerst nog zijn rekening met God vereffenen. Tranen van ontroering vloeiden na de Biecht over zijne wangen. Met den vrede Gods in het hart verliet hij zijne familie. Even later kwam tot mij een man, die in het huwelijk was getreden zonder kerkelijke
545 inzegening. Reeds jaren had hij geen kerk meer betreden, zijne ouders waren dood en voor de woorden van zijn zielzorger bleef hij doof. Toen heeft Gods genade hem getroffen. Hij kwam onder den ernst der tijden tot betere gedachten en' verzoende zich met de Kerk. Het ging gemakkelijker, dan hij gedacht had. Dankbaar nam hij de lang vergeten rozenkrans weer uit mijn hand aan. Het bidden, dat hij van zijne moeder
550 geleerd had, was hij nog niet vergeten. Wat zal zijne moeder daar boven zich verheugen, over de bekeering van haar zoon, temeer daar bij deze gelegenheid zijn twee kleine kinderen werden gedoopt. In een ander dorp, ver van de kerk verwijderd, woont sedert vree[?] jaren een katholiek echtgenoot zonder kerkelijk getrouwd te zijn. Mijne veelvuldige bezoeken en de smeekingen zijner bedroefde moeder vermochten
555 niet hem met God te verzoenen. Thans ging ik er weer heen. Slecht weinig woorden ditmaal, en de harde ijskorst smolt. Den volgenden dag ging ik weer naar hem toe. Het was reeds 8 uur in den avond geworden en zijn kamertje zag er netjes opgeknapt uit. Op de tafel brandden twee kaarsen en uit een ?k was n? vergeten kruisbeeld te voorschijn gehaald. Hij en zij de ringen. "Ik mem u tot mijn echtgenoote." "Ik neem u
560 tot mijn echtgenoot." Tranen stroomden uit de oogen van het gelukkige echtpaar. Zelden heb ik het Onze Vader met meer godsvrucht hooren bidden. Om het geluk vol te maken werden ook de kinderen gedoopt. Nu is de man naar het krijgsveld. Dat Gods zegen hen begeleide!

565 **BINNENLAND.**

Amsterdam, 18 Augustus

Leugenberichten in buitenlandsche dagbladen.

In de "Matin" van 6 Augustus j.l. komt voor het bovenstaande schetsje, aangevende den opmarsch der Deutsche legerkorpsen, waarbij met verbluffende vrijmoedigheid en
570 volkomen in strijd met de waarheid de wegen van twee dier korpsen over Nederlandsch gebied zijn geteekend. Als toelichting vermeldt het blad: "Duitschland heeft niet "alleen de neutraliteit van België, maar ook "van Nederland geschonden, door cavalerie "en artillerie over Maastricht te dirigeren, "teneinde op deze wijze op
575 Luik aan te "rukken." "De Koningin heeft een gedeelte van het "land in staat van oorlog moeten verklaren." Nu heeft Nederland steeds een strikt neutrale houding bewaard; het onderhoudt met alle oorlogvoerende partijen betrekkingen van gelijk vriendschappelijken aard; het heeft echter bovendien afdoende maatregelen genomen om, mocht het onverhoopt noodig blijken, metterdaad te zorgen, dat ons gebied niet wordt
580 geschonden. Dat in het zuidelijk gedeelte van het land de staat van oorlog is afgekondigd, heeft, zooals men weet, met het eigenlijke oorlogvoeren niets te maken, doch betreft alleen de instelling van gezagsverhoudingen, eenigszins afwijkende van de normale. Het is geen bewijs van een hoogstaand verantwoordelijkheidsgevoel, wanneer een veelgelezen courant zijn lezers vergast op dergelijke leugenberichten, waarvan de onwaarheid met uiterst geringe moeite te constateeren was geweest.
585

DE OORLOG.

Duitsche gruwelen en Fransche successen.

590 PARIJS, 16 Aug. (Reuter). Dagelijks komen te Parijs nieuwe berichten in van
gruweldaden, door Duitschers in de grensdorpen bedreven. De uhlanen schoten twee
jongelieden van 18 en 20 jaar neer, die poogden te ontvluchten. Enkele dagen later
lieten zij aankondigen, dat de inwoners hun wapenen ten stadhuize moesten inleveren.
Toen dit geschied was, staken zij de schuren in brand, en fusilleerden ieder, die
zich op straat wagen dorst. De Franschen hebben een nieuw succes behaald bij Cirey,
595 waar zij het Beiersche legerkorps deden terugtrekken. Zij nemen een stelling in voor
de grens. In den Boven Elzas is de toestand uitmuntend; wij houden in sterke
stellingen den voet der Vogezen bezet.

600 PARIJS, 17 Aug. (Reuter). Een mededeeling van den Minister van Oorlog, gedateerd 16
Aug. halftwaalf des avonds, luidt aldus: Over het geheele front van Rechicourt tot
Sainte Marie des Mines in de Vogezen heeft een voorwaartsche beweging plaats. Wij
bezetten Saint Marie des Mines en drongen door tot in de streek van Saint Blaise. De
Fransche troepen, die eergisteren Donon bezetten, trokken verder. Wij maakten snelle
605 vorderingen in het Schirmeckdal, waar wij 1000 krijgsgevangenen maakten tegen 500,
die wij eergisteren verloren. Tal van equipmentsstukken werden door den vijand
achtergelaten. Wij veroverden kanonnen van groot kaliber en veldstukken, alsmede
caissons in de streek van Blamont Cirey en brachten ze naar de hoogten van Lorquin.
Wij maakten het convooi buit van een divisie Duitsche cavalerie, hetwelk bestond uit
19 automobielen. Het moreel der troepen is uitstekend, ondanks de verliezen, die
610 geleden zijn in verschillende gevechten. De officieren hebben de grootste moeite om
hun manschappen in bedwang te houden.

Teruggeroepen.

615 ROME, 16 Aug. (Reuter.) De "Messagero" bericht dat de mogendheden de internationale
bezetting van Skoetari hebben teruggeroepen.

Japans ultimatum en de Ver. Staten.

620 WASHINGTON, 17 Aug. (Reuter). Het ultimatum van Japan aan Duitschland wordt in
talrijke kringen alhier beschouwd als een van de meest ernstige
oorlogsgebeurtenissen. Japan heeft door zijn ambassadeur, markies Chinda, de
Amerikaansche regeering doen weten dat al de belangen der neutrale Amerikanen zullen
worden geëerbiedigd. De regeering beschouwt de belofte van Japan om Kiao-Tsjau aan
China terug te geven, als voldoende.

De oogst in Duitschland.

625 BERLIJN, 17 Aug. (Reuter). Het binnenhalen van den oogst heeft in geheel Duitschland
plaats bij het schoonste weer. De graanoogst is bijna geheel binnengehaald. In
landbouwkringen wordt verzekerd dat Duitschland, dank zij den rijken oogst zich zelf
gedurende een jaar voeden kan en dat er dus geen reden bestaat tot eenige
630 bezorgdheid. Dit feit schijnt ook reeds aan Amerika bekend, zooals duidelijk blijkt
uit de daling daarginds van de graanprijzen in de laatste dagen. Nergens op de markt
der voedingsmiddelen wordt ook maar de minste moeilijkheid gevoeld tengevolge van het
uitbreken van den oorlog.

Een Fransche overwinning.

635 Men seint officieel uit Parijs dato heden. Te Blamont in het departement Meurthe-et-
Moselle hebben de Fransche troepen de Beieren tot een terugtocht gedwongen. Zij zijn
de grens overgetrokken, waarbij zij 500 krijgsgevangenen maakten. Te Dinant heeft de
Fransche cavalerie, gesteund door verscheidene bataljons infanterie en mitrailleuses,
640 een divisie Duitsche gardecavalerie en de 5e divisie cavalerie verslagen. De Duitsche
deserteurs en krijgsgevangenen verklaren eenstemmig, dat het leger gebrek heeft aan
voedsel en dat de infanterie zich beklagt, niet voldoende gesteund te worden door de
artillerie.

Oostenrijk en Montenegro.

645 CETTINJE, 17 Aug. (Reuter.) Het Persbureau meldt: "De Montenegrijnsche troepen ???
gedurende twee dagen ?? van den berg Lisanitz in de streek Grahovo tegen een
aanzienlijke Oostenrijksche strijdmacht. De verliezen der Montenegrijnen in dezen
strijd bedragen tot dusverre 45 dooden en gewonden. Het 16e Oostenrijksche legerkorps
viel de Westgrens van Montenegro aan op de linie Krivace Grahovo, het 15e marcheert
650 aan op de linie Tsjaiwitsy-Gatsko. De Oostenrijksche vloot bombardeert de posities
der Montenegrijnen op Lorcen.

Keizer Wilhelm naar het oorlogstoneel.

655 BERLIJN, 17 Aug. (Reuter.) Het vertrek van den keizer naar het leger geeft aan de
bladen van alle partijen aanleiding tot patriotische uitingen, waarin volledige
toewijding wordt uitgesproken jegens keizer en rijk en de bereidvaardigheid wordt
uitgestrekt, om, zonder te letten op de offers en het lijden, welke de oorlog
noodzakelijk maakt, alle wisselvalligheden te trotseeren en met onbuigzame
660 vastberadenheid door te zetten tot de eindzegepraal. Uit de telegrammen van den
keizer aan koning Ludwig van Beieren, den groothertog van Baden en den koning van
Saksen blijkt, dat aan de tot dusverre geleverde gevechten de Zuid-Duitsche en
Saksische troepen op zeer bijzondere wijze deelnamen.

Laatste Berichten.

665 **Geen militair geworden – diplomaat gebleven.**

Baron von Schön, oud-ambassadeur van Duitschland te Parijs, van wien we hebben
gelezen dat hij – ondanks zijn 63 jaar – als kolonel ten oorlog is getrokken, heeft,
naar uit München gemeld wordt, zijn ambt aanvaard als Duitsch gezant bij het
Beiersche hof. Het poëtische kolonel-bericht was dus een canard!

670

De "U. 15".

BERLIJN, 18 Aug. (Wolff's bureau). Van den tocht, door verscheidene onderzeebooten
ondernomen naar de Engelsche kust, is de boot "U. 15" tot dusverre niet teruggekeerd.
Volgens de berichten van Engelsche dagbladen zou de "U. 15" in een gevecht met de
675 Britsche zeemacht vernietigd zijn. Of deze verliezen geleden heeft en welke, blijkt
niet.

De Engelschen in Frankrijk.

680 LONDEN, 18 Aug. (Reuter). Een communiqué van het persbureau meldt, dat het verwachte
expeditie-corps welbehouden is ontscheept op Fransch grondgebied. De inscheeping van
het transport en het ontschepen van manschappen en proviand is met de grootste
zorgvuldigheid zonder ongelukken ten uitvoer gelegd.

DE OORLOG.

685 **Een nieuw verzoek van Duitschland en een nieuwe weigering van België – Brussel en
Antwerpen in gevaar? – De verdediging van Brussel – Het "geheim van Luik" – Fransche
successen – Japans oorlogsactie.**

Een nieuw verzoek van Duitschland en een nieuwe weigering van België.

690 De officieuze "Nordd. Allgem. Zeitung" meldt dat na de bezetting van Luik de Duitse
regeering door bemiddeling van een neutrale mogendheid aan de Belgische de volgende
mededeeling liet overbrengen: "De vesting Luik is na dapperen tegenstand
stormenderhand genomen. De Duitse regeering betreurt het ten zeerste dat er
tengevolge van de houding der Belgische regeering tegenover Duitschland bloedige
695 botsingen zijn ontstaan. Duitschland komt niet als vijand naar België; slechts onder
den drang der omstandigheden moest het, met het oog op de militaire maatregelen van
Frankrijk, het ernstige besluit nemen, in België binnen te rukken, en Luik als
steunpunt voor zijn verdere militaire operaties te bezetten. "Nadat het Belgische
leger den heldhaftigsten tegenstand geboden heeft en tegenover de groote overmacht de
700 eer der wapenen schitterend heeft gehandhaafd, verzoekt de Duitse regeering den
Koning en de Belgische regeering, om België de verdere rampen van den oorlog te
besparen. "De Duitse regeering is tot iedere overeenkomst met België bereid, die in
verband met den strijd met Frankrijk te brengen is. "Duitschland verzekert nogmaals
705 plechtig, dat het niet geleid werd door het voornemen om Belgisch gebied in bezit te
nemen, en dat het nog dit voornemen niet koestert. Duitschland is nog steeds bereid
het koninkrijk België onmiddellijk te ontruimen, zoodra de omstandigheden van den
strijd het toelaten." Hierop antwoordde – dato 13 Aug. – de regeering te Brussel,
kort en bondig, het volgende: "Het ons door de Duitse regeering gedane voorstel
herhaalt den in het ultimatum van 2 Aug. gestelden eisch. Trouw aan zijn
710 internationale verplichtingen, kan België slechts zijn antwoord op dat ultimatum
herhalen en dit te meer, daar sedert 3 Aug. zijn neutraliteit geschonden is, een
rampzalige oorlog op zijn grondgebied is overgebracht en de mogendheden, die de
neutraliteit waarborgden, loyaal en onverwijld op den noodkreet van België zijn ter
hulp gesnel." Hier heeft men dus nog eens in een officieel stuk, gericht tot de
715 Duitse regeering, de besliste verklaring dat Fransche en Engelsche legermachten
zich wel degelijk met de Belgische troepen hebben vereenigd. Van Fransche zijde
schijnen het voornamelijk cavalerie-regimenten te zijn. Immers, in het "Journal de

720 Paris" wordt gezegd dat "de tegenstand, geboden door de forten van Luik, de dapperheid van het Belgische leger en de tusschenkomst van onze cavalerie tot resultaat hebben gehad, dat de Duitsche troepen gedurende tien dagen zijn vastgehouden aan de Maas-linie." "De Belgische militaire autoriteiten verklaren", zoo heet het verder in het genoemde blad, "dat de Fransche cavalerie, die naar België is gekomen, aan dat vasthouden der Duitschers niet heeft medegewerkt. Dat was trouwens ook hun taak niet. De eer de Duitschers te hebben tegengehouden en den Duitschers een nederlaag (een betrekkelijke nederlaag! Red.) te hebben toegebracht, komt geheel en al aan de Belgen toe. "Het tweede spel begint thans en wij hebben gelukkig nog troeven."

730 **De verdediging van Brussel.**

730 De Belgische militaire autoriteiten hebben met het oog op de elken dag duidelijker wordende poging der Duitschers om achter den linkervleugel van het Belgische veldleger een omtrekkende beweging te maken en dus Brussel en ook Antwerpen in te sluiten, ingrijpende maatregelen genomen om de verdediging van Brussel te verzekeren en de hoofdstad te beveiligen voor een overrompeling. Overall in de omgeving zijn 735 versperringen aangebracht, die goed worden bewaakt door afdeelingen van de burgerwacht, gewapend met mousergeweren. De welgewapende en van munitie goed voorziene burgerwacht telt te Brussel 20.000 man, die sedert de laatste 14 dagen geregeld geoefend zijn en vastbesloten hun plicht te doen. In die omstandigheden mag een, overigens onwaarschijnlijke, overrompeling van Brussel uitgesloten heeten. 740 Ongeveer 800 verdedigers van Luik zijn met hun officieren bij de hoofdmacht van het leger teruggekeerd. Zij hebben de hun aangewezen post zoo lang mogelijk bezet gehouden, zijn daarop in goede orde bij nacht teruggetrokken en per spoor van Luik naar de hoofdmacht van het leger gereisd.

745 **Brussel en Antwerpen in gevaar?**

745 Nu de Duitsche legermacht op Belgischen bodem voortdurend meer opdringt naar het Westen, heeft de* Belgische regeering het noodig geacht haar zetel te verplaatsen naar de vesting Antwerpen. "In strijd met de bedoeling van de wet van 1859", zoo luidt een officieel bericht, "is de regeering te Brussel gebleven gedurende den tijd, 750 dat het Belgische leger alleen aan den vijand het hoofd had te bieden. Thans, nu bevriende legers zich op Belgisch gebied bevinden, is de regeering van oordeel, dat de zetel der regeering moet worden overgebracht naar Antwerpen, overeenkomstig de opvatting van hen, die de groote versterkte positie in het leven hebben geroepen. Dit geschiedt geenszins, wijl de toestand ernstiger zou zijn geworden, wij kunnen 755 integendeel wijzen op een nieuw succes van onze troepen, dank zij den steun van Fransche cavalerie. Daar het echter noodig is, dat de overbrenging op normale wijze geschiedt en zonder de minste stoornis, heeft de regeering in de uitoefening van haar soevereine macht het wenschelijk geoordeeld thans te beginnen met de overbrenging van de diensten der verschillende ministeries, terwijl de gezinnen der ambtenaren nog in 760 de hoofdstad zullen blijven. Eenige ministers zullen dus te Antwerpen verblijven, waar de oorlogsdienst beter op zijn plaats is, terwijl het leger te velde staat. Voldoende aan den wensch der regeering, zullen de koningin en de prinsen hun intrek nemen in het paleis te Antwerpen, terwijl de koning te midden van onze dappere soldaten blijft. (De koningin met de kinderen en drie ministers o.a. die van Oorlog 765 zijn gisteravond reeds te Antwerpen aangekomen. Red.) De dienst van het koninklijk paleis zal te Brussel blijven. Op verzoek van de regeering zullen verschillende ministers van staat, speciaal degenen die tot de oppositie behooren, zich tijdelijk te Antwerpen vestigen. De bureaux van luitenant-generaal Cloctes, militair gouverneur van de provincie Brabant, zullen van Dinsdag af gevestigd zijn in het ministerie van 770 oorlog.

Het "geheim van Luik".

Het "geheim van Luik", zoo noemt de Duitsche "General-Quartiermeister" de geheele actie der Duitsche troepen bij Luik en hetgeen tot deze actie de aanleiding was, kan 775 thans worden onthuld. Wij hadden, zegt hij in een rapport, bericht ontvangen dat Fransche officieren en misschien ook manschappen vóór het uitbreken van den oorlog naar Luik waren gezonden om de Belgische troepen te onderrichten in den vestingdienst. Vóór den aanvang der vijandelijkheid was daar niets tegen in te brengen. Met het begin van den oorlog werd het echter een schending der neutraliteit 780 door Frankrijk en België. Wij moesten toen snel optreden. (Het oprukken eener Fransche legermacht door België en het schenden van België's neutraliteit door aviateurs - deze beide aanvankelijk aangevoerde beweegredenen worden dus losgelaten. Red.) "Niet-gemobiliseerde regimenten werden naar de grens gezonden en naar Luik

gedirigeerd. Zes zwakke vredes-brigades met eenige cavalerie en artillerie namen Luik
785 in. Daarna werden zij daar mobiel en kregen als eerste versterking hun eigen
aanvullingstroepen. Twee regimenten konden nog nagezonden worden. De mobilisatie is
thans geëindigd. "Onze vijanden meenden, dat 20,000 Duitschers bij Luik den opmarsch
niet konden beginnen wegens moeilijkheden bij de verzorging. De onderbreking had een
790 andere reden. Tegenstanders zullen zich kunnen overtuigen dat de Deutsche legers goed
uitgerust en goed verzorgd den hun opmarsch aanvaardden. "De Keizer heeft zich aan
zijn woord gehouden dat hij aan de inneming van Luik geen droppel Duitsch bloed meer
zou wagen. De vijand kende onze krachtige aanvalsmiddelen niet en waande zich
derhalve veilig in de forten. De zwakste stukken echter reeds van onze zware
795 artillerie noodzaakten elk der daarmee beschoten forten reeds na een korte
beschieting tot overgave. De nog overgebleven gedeelten van de bezettingen der forten
redder daarop deze forten nog. De versterkingen echter, waarop onze zware kanonnen
vuurden, werden binnen korten tijd veranderd in puinhoopen, waaronder de bezetting
werd bedolven. Thans worden de forten ter verdediging ingericht. "De vesting Luik zal
niet meer dienen ter uitvoering van de door onze tegenstanders gemaakte plannen, doch
800 een steunpunt vormen voor het Deutsche leger." Over de verschrikkelijke door de
Deutsche strijdmacht geleden verliezen, zwijgt het rapport. Het "geheim van Luik" is
dus nog pas ten halve onthuld.

Fransche successen.

Berlijn ziet de vier veldstukjes als buit, op de Franschen behaald bij Mülhausen,
staan voor het keizerlijk paleis – ook Parijs kan zich thans verheugen in het bezit
van een dergelijk zegeteeken. Voor de vensters van het ministerie van oorlog is het
vaandel ten toon gesteld, hetwelk de Fransche cavalerie bij Circey buit maakte op het
132e Beiersche infanterie-regiment. Vermoedelijk komen daarbij nu ook weldra nog de
810 kanonnen, door de Duitschers verloren in het gevecht bij Mülhausen, dat – men kan het
duidelijk genoeg opmaken uit een officieele mededeeling van Berlijn – voor de
Duitschers slechts tot een zeer dubieuz overwinning geleid heeft. Het wordt in deze
mededeeling een "gelegenheidsgevecht" genoemd. "Anderhalf vijandelijk legerkorps was
den Boven-Elzas binnengedrongen terwijl onze troepen nog geconcentreerd waren. Wij
815 vielen desondanks den vijand aan en wierpen hem terug op Belfort, waarna de opmarsch
werd voortgezet. Intusschen ondervond de kleine vestingafdeeling uit Straatsburg op
14 Augustus een tegenslag. "Twee vestingbataljons met kanonnen en machine-geweren
werden bij Schirneck door vijandelijk artillerie-vuur van Donnnon af overvallen en in
den engen pas werden de kanonnen en machine-geweren stuk geschoten en onbruikbaar
820 gemaakt. Zij werden waarschijnlijk buit gemaakt door den vijand die later optrok in
de richting van Schirneck. (En daar, volgens het Engelsche persbureau, 1000
Duitschers krijgsgevangen maakte, terwijl de Deutsche loopgraven vol dooden en
gewonden lagen!) "Dit onbelangrijke voorval is van geen invloed op de operaties maar
kan als waarschuwing dienen tegen overmacht en onvoorzichtigheid. De beide bataillons
825 werden niet vervolgd en bereikten de vesting weer. Zij verloren het geschut maar niet
den moed. Of hierbij het verraad van de bevolking een rol heeft gespeeld, wordt
onderzocht". Men behoeft hier waarlijk niet scherp tusschen de regels door te lezen,
om te bemerken dat de Duitschers hier bij Mülhausen en omstreken minder gelukkig zijn
geweest dan hun berichten aanvankelijk deden voorkomen!

Nog eens: de positie van Italië.

Volgens den te Rome verschijnenden "Secolo" zouden belangrijke onderhandelingen
gevoerd worden over het vaststellen van de grondslagen eener toekomstige Engelsch-
Italiaansche entente. Alle Engelschen zouden, evenals de "Times", van meening zijn,
835 dat de wereldvrede niet kan worden hersteld vóór en alear Duitschland is vernietigd.
Intusschen zijn niet alle Italiaansche bladen ingenomen met de neutrale houding der
regeering. Zoo zegt o. a. de "Popolo Romano": "Wij erkennen, dat Italië op dit
oogenblik, wanneer het de hem toekomstige rol in het Drievoudig Verbond vervullen wil,
aan opofferingen, schaden en gevaren blootgesteld is, wellicht nog ernstiger dan die
840 welke onze bondgenooten loopen. Maar de moreele schade, daarin gelegen, dat wij de
verplichtingen verzuimd hebben van ons verbond hetwelk 35 jaren lang krachtig tot het
behoud van den vrede in Europa heeft bijgedragen, zal onvermijdelijk onberekenbare
gevolgen meebrengen. Natuurlijk kan het Drievoudig Verbond van dit oogenblik af als
vervallen worden beschouwd, met alle gevolgen, die ontzaglijk zijn kunnen. Wij zijn
845 nu te oud, daarom bevelen wij den Heer onze kleinkinderen, opdat zij kracht mogen
vinden, om die gevolgen met sterkte te dragen."

De Tsaar en de Joden in Rusland.

Volgens de Deutsche bladen heeft de Tsaar van Rusland een proclamatie uitgevaardigd

850 aan de Joden in Rusland, waarin hij de verwachting te kennen geeft, dat zijn Joodsche
onderdanen hem "de liefde, die hij hun steeds heeft bewezen" thans door trouw en
opofferingsgezindheid zullen vergelden. In dit stuk, dat, volgens de bladen,
verspreid wordt in het Russisch en het "Jiddisch", de omgangstaal van een groot deel
855 der Russische Joden en dat begint met: "Aan mijn geliefde joden" herinnert de Tsaar
aan de weldaden welke de joden in Rusland, vooral van het huis Romanof, hebben
genoten en wekt hij hen op vrijwillig dienst te nemen, daar immers het belang van de
joden nauw verbonden is met dat van het Russische Rijk. Waarschijnlijk wist niemand
ter wereld tot op den dag van heden dat des Tsaren "geliefde Joden" het in Rusland
zoo goed hadden!

860

Duitschland waarschuwt Rusland.

In de "Nordd. Allg. Zeitung" komt voor de volgende waarschuwing, welke Duitschland
aan Rusland, door bemiddeling van een neutrale mogendheid, heeft laten overbrengen:
865 "Berichten uit het Oostelijk grensgebied melden, dat Russische troepen, overal waar
zij het Pruisische gebied betraden, plunderend en brandstichtend voorwaarts gingen en
de weerlooze dorpingen niet ontzagen. In het bijzonder komen rapporten over
dergelijke uitspattingen uit Schirsvindt, Lyck en Soldau. Duitschland teekent
openlijk verzet aan tegen zulk een wijze van oorlogvoering, in strijd met het
volkenrecht. "Indien daardoor de oorlog een bijzonder wreed karakter verkrijgt,
870 draagt alleen Rusland daarvoor de verantwoordelijkheid".

Een Oostenrijksch bericht.

De Oostenrijksch-Hongaarsche legatie te 's Gravenhage verzoekt ons de plaatsing van
het volgend communiqué: Ambtelijk wordt bevestigd het succes der Oostenrijksch-
875 Hongaarsche troepen tegenover de Serviërs in de omstreken van Valgévo, dat
voornamelijk te danken was aan de bekende dapperheid der Croatische regimenten. De
legatie heeft tevens de ambtelijke mededeeling ontvangen dat de berichten over
beweerde Russische voordeelen in Galicië ten eenenmale met de waarheid in strijd
zijn; de Russische troepen die, in het eerste begin, de grens op verschillende punten
880 hadden overschreden, zijn terstond teruggeworpen nadat zij eenige dorpen nabij de
grens geplunderd en in brand gestoken hadden. De Oostenr.-Hongaarsche cavalerie is
vervolgens over een grooten afstand in het Russisch grondgebied voorwaarts gerukt.

Een overdreven bericht.

885 is ook alweer dat geweest uit Nisj betreffende de nederlaag, aan de Oostenrijksche
vloot toegebracht door de Fransche. Nadere berichten uit Fransche en uit Engelsche
bron melden n.l. dat niet drie of vier Oostenrijksche kruisers verloren zijn gegaan,
doch slechts één gezonken is. Het was een kleine kruiser, die door admiraal Lapeyrère
beschoten en in den grond geboord werd. Admiraal Lapeyrère veegt, naar het heet, de
890 Adriatische Zee schoon.

Japan's oorlogsactie.

Het Londensche Persbureau meldt het volgende: "De Britsche en Japansche regeeringen,
die zich met elkaar in verbinding hebben gesteld, achten het noodzakelijk dat ieder
895 harer optreedt tot bescherming van de algemeene belangen in het Verre Oosten, bedoeld
bij het Engelsch-Japansche Verbond en in het bijzonder van de onafhankelijkheid en
integriteit van China. Overeengekomen is, dat het optreden van Japan zich in den
Grooten Oceaan niet verder zal uitstrekken dan de Chineesche Zee (behalve ten aanzien
900 van de bescherming der Japan-zeevaartlijnen in den Grooten Oceaan) noch verder dan de
Aziatische wateren ten westen van de Chineesche Zee, noch over eenig ander vreemd
gebied, dan hetwelk bezet is door Duitschland op het vasteland van Oost-Azië." Een
antwoord van Duitschland op het Japansche ultimatum schijnt nog steeds niet
ingekomen.

905 **ALLERLEI OORLOGSBERICHTEN.**

DE PERS OP HET OORLOGSVELD IN BELGIË.

Krachtens overleg tusschen de militaire autoriteiten van de Fransche, Engelsche en
Belgische bondgenooten, zullen de bijzondere correspondenten van de bladen niet meer
worden toegelaten tot het front, teneinde onbescheidenheden bij het publiceeren van
910 berichten te vermijden, iets waarvan de vijand voordeel zou kunnen trekken. Later
zullen zij worden toegelaten tot de veldlegers op verzoek van de directeuren der
Belgische bladen en onder formeele belofte, niets te zullen publiceeren zonder verloop
der militaire autoriteiten. Het ministerie van oorlog te Brussel staat toe, dat elken
dag twee edities verschijnen, op de uren, door de directeuren zelf vastgesteld.

915

FRANSCH-BELGISCH VRIENDSCHAPSUITINGEN.

920 Koning Albert heeft in het feit, dat bij besluit van den president der Fransche republiek aan in Frankrijk wonende behoeftige gezinnen van Belgische militairen dezelfde onderstand wordt verleend als aan gezinnen van Fransche militairen, aanleiding gevonden om een besluit te teekenen, waarbij wordt bepaald, dat aan Fransche in België gevestigde gezinnen, die een desbetreffende aanvraag tot de burgemeesters zullen richten, de bedragen zullen worden uitbetaald, vastgesteld bij de wet op den onderstand tijdens de mobilisatie van het leger.

925 **OOSTENRIJKERS IN DEN ELZAS.**

Volgens de "Temps" heeft Oostenrijk ter versterking van de Duitsche troepenmacht in den Elzas 150.000 man gezonden.

DE HERTOG VAN ORLEANS EN DE OORLOG.

930 De hertog van Orleans heeft twee mitrailleuses en 40.000 patronen uit zijn wapencollectie ter beschikking gesteld van de Belgische regeering.

GEMENGDE BERICHTEN.

De Duitsche sociaal-democraten en de oorlog.

935 "De verdrukke klassen voldoen zonder aarzelen aan haar dienstplicht. Zij zullen later haar verdrukkers des te luider herinneren aan de nationale vredesplichten, welke dezen te voren verzuimd hebben te vervullen. Het volk brengt thans ontzettende offers, doch het brengt die niet voor afzonderlijke personen of voor een minderheid; het strijdt voor zich zelf, voor zijn vrijheid naar buiten en naar binnen. Het ergste
940 gevaar voor zijn vrijheid dreigt thans uit het Oosten, en zoolang dit gevaar niet afgewend is, heerscht er slechts één wil en bestaat er slechts één plicht: wij, die niemands knecht willen zijn, willen ook niet knechten worden van den Tsaar." Aldus de "Volksstimme, Sozialdemokratisches Organ für Südwestdeutschland".

945 **De oorlog en vreemde woorden.**

De oorlog, - zoo ontleent de "N. R. Ct." aan een Duitsch blad, - zal een machtige hulp worden voor hen, die seder jaren bezig zijn te strijden voor het zuiver houden van de taal. Allerlei de taal ontsierde vreemde insluipsels zullen verdwijnen. Het is al begonnen. Te Berlijn bijvoorbeeld krijgt men in alle restaurants op het oogenblik
950 Duitsche spijskaarten, terwijl men voorheen altijd placht te beweren, dat in de edele kookkunst het gebruik van vreemde woorden absoluut onmisbaar was. En men gaat verder. Alle Robes, Manteaux, Tailor Mode, Manicure, Ondulation Confiserie, English Clothing, die de ruiten van alle groote Berlijnsche magazijnen ontsierden, zijn verdwenen en het blijkt dat men het heel goed zonder die vreemde fraaiïgheden stellen kan. De
955 "Queen Bar" heet nu ineens "Hoch Deutschland", "Bohème" is in "Germania" veranderd; in plaats van "Everclean" wordt nu de "Wäsche der Zukunft" aangeboden en "The Vera-Shoe" zal voortaan den naam "Vera-Schuh-Gesellschaft" voeren. Te hopen is het, zegt het blad, dat het zoo blijven zal; men ziet nu duidelijk dat het zonder vreemde woorden best gaat.

960 **Koning-soldaat.**

Door een correspondent van een Engelsch blad, die in het hoofdkwartier van het Belgische leger vertoefd heeft, worden eenige zeer sympathieke bijzonderheden gemeld van koning Albert der Belgen. De koning, zoo verhaalt de journalist, vertoeft
965 voortdurend temidden van zijn troepen, waar hij alle gelederen door zijn tegenwoordigheid aanvuurt. Hij is afkeerig van vertoon en houdt er van rustig en onopgemerkt zijn gang te gaan. Hij draagt te velde een doodeenvoudige blauwe uniform, zonder eenig teeken, dat zijn hooge positie aanduidt. Hij is geenszins een "chocolade soldaat", hij heeft nachten doorgebracht in het bivak, te midden van zijn dappere
970 soldaten. Gewoonlijk maakt hij, om zich te verplaatsen, gebruik van een auto, bestuurd door een soldaat en met een officier als eenig gezelschap. Gedurende de gevechten bij Diest en Haelen is koning Albert naar het front van zijn leger gegaan tot op een punt, waar de nabijheid van den vijand het noodig maakte, dat hij zijn auto verliet. Volgens den correspondent van het Engelsche blad komt het vaak genoeg
975 voor, dat de koning zich te midden van zijn soldaten bevindt zonder dat dezen en zelfs ook officieren in den langen, blonden man met de lorgnet en de bestofte uniform hun vorst herkennen. Zoo wilde hij Donderdag een hospitaal binnengaan, maar de schildwacht, die den rang van den onbekenden bezoeker niet thuis kon brengen, vroeg hem of hij een pas had. Een pas heb ik niet, antwoordde de bezoeker kalm, maar ik ben
980 de koning, misschien wil je me dus wel toestaan binnen te gaan. De schildwacht lachte ongeloovig, zoodat de krachtige tusschenkomst van een adjudant noodig was om Z. M.

toegang te verschaffen. Het spreekt vanzelf, dat er over dit avontuur van den koning veel gesproken is en de soldaten kijken nu goed uit of zij hem ook ergens herkennen kunnen. De correspondent van het Engelsche blad, aan wiens via Brussel verzonden mededeeling wij het bovenstaande ontleenen, zag koning Albert Donderdag ergens aan den weg een boterham zitten eten, waarbij hij water dronk uit een soldatenflesch. De koning, het is; hier voor reeds gezegd, verplaatst' zich door di Belgische legerkampen en stellingen zonder eenig escorte. Wanneer zijn auto aangehouden wordt laat de koning zijn pas van het ministerie van oorlog zien, waarop zijn volledigen naam en zijn geboorteplaats staan en dan zijn beroep: Koning der Belgen.

WOEKER.

Men deelt uit betrouwbare bron aan "Het Volk" mede, dat er te Rotterdam groothandelaren zijn in ijzer, benoodigd voor bouwwerken, die een ruimen voorraad hebben, maar die desniettemin voor hunne waren 50 tot 80 pCt. hoogere prijzen vragen dan de normale en daardoor den voortgang van het bouwbedrijf ontzettend belemmeren. Ook te Amsterdam hebben wij daarover klachten vernomen. Het kan niet uitblijven of de Regeering zal moeten ingrijpen, zooals zij gedreigd heeft te zullen doen, indien de prijzen van levensmiddelen zonder noodzaak werden opgejaagd.

HOE VALSCHE GERUCHTEN VERSPREID WORDEN.

In "The Graphic", een van de grootste Engelsche weekbladen, staat (15 Aug. no. 2333) een kaart van het Belgische oorlogsterrein. Daar is, bij een pijltje, dat van het terrein bewesten de even ten zuiden van Eijsden over de Nederlandsche grens gaat, te lezen: "Nederlandsche grens, waarover vele Duitsche troepen vluchtten" (Dutch frontier-line, over which many German troops fled). De begripsverwarring, waardoor het gerucht ontstond, dat onze neutraliteit geschonden zou zijn, heeft wel een gevaarlijke nawerking; met "many German troops" kunnen toch bezwaarlijk de dertig of veertig Duitschers bedoeld zijn, die ten zuiden, niet ten westen van Eijsden op ons gebied verdwaalden en vervolgens geïnterneerd werden.

HAVEN VAN SOUTHAMPTON GESLOTEN.

Blijkens mededeeling van Hr. Ms. gezant te Londen, is de haven van Southampton tijdelijk voor koopvaardischepen gesloten.

VERKEER VAN NEDERLANDERS MET DUITSCHLAND.

Een bevel van den commandant van het 7e legercorps te Munster is in een zijner gedekte voor ons, Nederlanders, van belang. Daarin wordt gezegd: Het ligt in onze bedoeling met Holland in zoo vriendschappelijk mogelijke verhouding te blijven. Daartoe is bevolen op de voor het verkeer vrijgelaten straten en spoorwegen aan Hollanders die hun nationaliteit bewijzen kunnen, van en naar Duitschland geen moeilijkheden in den weg te leggen. Handkarren en rijwielen, welke zij medenemen, wagens en paarden, mogen slechts dan naar Holland passeeren, als zij uit Holland gekomen zijn en bewezen wordt, dat zij voor transportdoeleinden in Duitschland worden ingevoerd. Voorts heeft de commandeerende generaal bevolen, dat Hollandsche dienstplichtigen, die zich en Duitschland bevinden, vrij de grenzen naar Holland mogen passeeren. De Duitsche grenswacht heeft tot nu toe dan ook reeds vele Hollandsche soldaten, ten deele in uniform en gewapend, uit Duitschland naar Holland laten gaan. Daaruit ziet men, dat Duitschland er prijs op stelt Nederland in de gelegenheid te stellen zijn neutraliteit te handhaven.

DE BATAVIER-LIJN.

De Batavierlijn, die de vorige week reeds begon met een tweetal vrachtschepen in de vaart te brengen, gaat deze week ook weer met de eigenlijke Batavieren den dienst hervatten.

VAN DE GRENS.

Uit Dinxperloo mogen de bewoners, die gronden op Pruisisch gebied hebben, zich daar weer heen begeven om deze te bearbeiten. Arbeiders, die in Pruisen willen werken, kunnen met een legitimatiebewijs van den burgemeester volstaan.

Zijn schip verloren.

De "T. Ct." meldt het volgende: Schipper J. G. Blom, van het te Antwerpen thuisbehoorende schip "Avenir" en zelf woonachtig te Rossum, heeft op een eigenaardige manier zijn schip met toebehooren in den steek moeten laten. Verleden week Dinsdag vertrok hij uit Antwerpen met zijn vrouw naar Dordrecht, ten einde daar zijn vrouw bij bekenden onder dak te brengen. Na hierin te zijn geslaagd, keerde hij

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 augustus 1914

1050 Donderdagmorgen weder naar Antwerpen terug. Den volgenden dag begaf hij zich naar het station om het vertrek van de uitgezette Duitschers bij te wonen, doch toen onze schipper zich op een gegeven oogenblik bezighield met de behulpzame hand te bieden aan een Duitse vrouw met haar 2 kinderen, werd hij door de Belgische soldaten ook voor een Duitser aangezien en met geweld eveneens in den trein gezet. Volgens den schipper vertrok de trein over Namen naar de Nederlandsche grenzen bij Limburg en werden de menschen daar uit den trein gezet. Hij is toen aan het dwalen gegaan en 1055 eindelijk in Holland aangekomen, waar hij zich spoedig aan de Nederlandsche soldaten als Hollander kon legitimeeren. Altijd maar doorlopende is de schipper eindelijk in Heusden bij familie gearriveerd, waarna hij per trein Rotterdam bereikte. Zijn schip acht hij verloren, daar er ook niet eens voldoende tijd was om de roef te sluiten.

1060 **Ter waarschuwing.**

Dat het goed is om naar de waarschuwende woorden te luisteren van de op wacht staande soldaten, zegt de "Maasb.", ondervond een slager uit Zundert die niet voldeed aan den oproep van een aldaar op wacht staanden soldaat om stil te houden, ten einde te kunnen nagaan of hij gerechtigd was door te rijden. De soldaat maakte gebruik van 1065 zijn geweer, zooals hij verplicht is, en schoot den slager dood.

LANDBOUW.

Uitvoer naar Duitschland.

1070 Men schrijft van de Pruisische grens aan het "N. v. d. D.": Aan de Overijselsche grens worden weer belangrijke hoeveelheden kaas, beter en groenten in Duitschland ingevoerd. De vrije invoer van vee enz. is wel toegestaan naar Pruisen, doch van een Duitschen handel zal voorloopig wel geen sprake zijn. De handelaars zijn terughoudend, omdat geld voer het verkochte vee moeilijk te bekomen is, en het crediet in Pruisen zeer geschokt is. Bovendien zal de invoer slechts tijdelijk vrij 1075 zijn. Komt er te groote invoer, dan wordt deze tijdelijke maatregel opgeheven, zooals bij koffie, thee en cacao reeds gebeurd is. Nederland behoeft zich over den te grooten uitvoer niet bezorgd te maken.

Mislukt.

1080 Men schrijft ons uit Delft: De instelling van een groentenmarkt, alhier, waarbij liet gemeentebestuur de bedoeling had de gezinnen van onder de wapenen geroepenen of werkloozen te bevoordeelen, door producent en consument tot elkaar te brengen, met uitschakeling van den tusschenhandel, kan als mislukt beschouwd worden. De tusschenhandel was Zaterdag – de eerste marktdag – bijna uitsluitend aanwezig en de 1085 tuinder, die het gewaagd had zijn groenten op de markt te koop aan te bieden, werd 's middags op de groentenveiling door de kooplieden geboycot.